

A Miskolc Városi Vadaspark madárvilága

Pingitzer Beáta – Vizslán Tibor
pici.bea@freemail.hu - tiborvizslan@freemail.hu

Abstract

We studied the avifauna of a wildlife park, West of Miskolc, at the foothills of Bükk between 1993 – 1997. We recorded the continuous of temporary presence of 66 species including 29 breeding taxa. We ringed 22 species regularly.

A Miskolc Városi Vadasparkot 1983-ban adták át a közönségnek, fő célja a Bükk és Magyarország őshonos, vadon élő állatainak bemutatása volt kezdetben, ez később kibővült. A terület Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Miskolci-Bükkalja kistájon helyezkedik el, közigazgatásilag Miskolc városhoz tartozik. Közelebről a Csanyik-völgy, Királyasztal és a Barát-erdő által határolt Köpüs-völgyben, 20 ha-on találjuk. Éghajlata mérsékelt száraz – mérsékelt hűvös, az évi középhőmérséklet 8,5 – 9,6 °C, a csapadék évi összege 650 mm körül alakul. Növényzete megegyezik a Bükkalja leggyakoribb erdőtársulásaival a hegyvidéki gyertyános tölgyesekkel */Qarici pilosae – Carpinetum/*, de kissé mégis eltér a betelepített örökzöldek, fenyőfélék és a néhány díszcserje miatt.

Megfigyeléseinket 1993-ban kezdtük, s az eltelt közel öt év után úgy érezzük, hogy a vadaspark madárvilágát sikerült megismernünk. Ezen időszak alatt 66 madárfajt sikerült kimutatni a területről. 1994-től 22 madárfaj 982 példányát sikerült meggyűrnünk, a fajok rövid leírásánál kitérünk az eredményekre.

A megfigyelt fajok és itteni viszonyaik a következők:

Nagy lilik (*Anser albifrons*): főleg őszi vonuláskor, de néha télen is kisebb csapatai átrepültek a területen.

Nyári lúd (*Anser anser*): vonuláskor megfigyelhetők a légtérben.

Császármadár (*Bonasa bonasia*): Csanyik-Köpüs-völgyi részén viszonylag rendszeres */VIZSLÁN et PINGITZER 1997/*.

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*): vonuláskor megfigyelve átrepülő példányok, illetve 1995-ben egy felgyógyult egyed hosszabb ideig tartózkodott a park területén.

Héja (*Accipiter gentilis*): a park közelében rendszeresen fészkel, így gyakran megfigyelhető.

Karvaly (*Accipiter nisus*): csak téli vendég, fő táplálékai a szárnyasok etetőire járó verebek és citromsármányok.

Egerészölyv (*Buteo buteo*): a park közelében feltehetően költ, rendszeresen megfigyelhető.

Vörös vércse (*Falco tinnunculus*): főleg a költési időszak után figyelhető meg.

Kabasólyom (*Falco subbuteo*): alkalmi előforduló a park légtérben.

Erdei szalonka (*Scopolax rusticola*): a park alján lévő völgyben ősszel alkalmi átvonuló.

Örvös galamb (*Columba palumbus*): alkalmi előforduló.

Balkáni gerle (*Streptopelia decaocto*): gyakori előforduló, de fészkelve még nem találtuk meg.

Vadgerle (*Streptopelia turtur*): rendszeres fészkelő, bár a párok száma minimális, 1-3 között váltakozik.

Kakukk (*Cuculus canorus*): gyakori madara a parknak, a gazdafajt még nem találtuk meg, de feltételezhetően a vörösbegy az.

Gyöngybagoly (*Tyto alba*): téli és a kora tavaszi időszakban, alkalomszerűen megjelenik éjszakánként, főleg a gazdasági épületek környékén, ahol több a rágcsáló.

Kuvik (*Athene noctua*): viszonylag gyakran hallható éjszakánként, de költéséről nincs tudomásunk.

Macskabagoly (*Strix aluco*): 1993-ban egy példány több hónapon keresztül a park területén tartózkodott. Rendszeres előforduló, főleg költésidőn kívül.

Erdei fülesbagoly (*Asio otus*): a legtöbbet hallott és megfigyelt bagolyfaj a parkban, de költése nem ismert.

Sarlósfecske (*Apus apus*): őszi vonuláskor gyakran megfigyelhető a légtérben.

Gyurgyalag (*Merops apiaster*): tavaszi és őszi vonuláskor általában csak a hangját halljuk.

Nyaktekercs (*Jynx torquilla*): feltehetően költ a park területén, de legtöbbször szintén csak a hangját halljuk.

Zöld küllő (*Picus viridis*): költési időn kívül többször megfigyelhető.

Fekete harkály (*Dryocopus martius*): nagyon ritkán hallani, inkább csak átrepül a park felett, de a közeli bükkösökben rendszeres költőfaj.

Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*): költőfaj és a leggyakoribb harkályféle a területen, az öt év alatt 8 példányát sikerült meggyűrűznünk.

Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*): rendszeres költőfaj, 4 példányát gyűrűztük a vizsgált időszak alatt, 2-3 pár közötti lehet az állománya évente.

Füsti fecske (*Hirundo rustica*): ritka fészkelő a parkban, 1995-96-ban 1-1 pár költött, de nyár végén néhány példány mindig megfigyelhető volt az állatok körül. Öt példányát gyűrűztük, de ezek a költőállományból valók voltak.

Molnárfecske (*Delichon urbicum*): a vizsgált 5 év alatt, nem költött a park területén, csak költésidőn kívül volt megfigyelhető néhány példány.

Barázdabillegető (*Motacilla alba*): rendszeres költőfaj és nagyon alkalmazkodó. Fészkeit réce költőládában, tetőszerkezet alatt, szénakazalban és a legkülönbözőbb helyeken találtuk meg. 14 példány gyűrűzve.

Csonttollú (*Bombycilla garrulus*): az inváziós években nagyobb tömegben, de szinte minden évben kisebb csapatai előfordultak a park területén és a fagyöngyök terméseivel táplálkoztak.

Ökörszem (*Troglodytes troglodytes*): csak telente figyelhető meg néhány példány, ebből kettő meggyűrűzve.

Vörösbegy (*Erithacus rubecula*): gyakori és rendszeres fészkelő.

Fülemüle (*Luscinia megarhynchos*): főleg vonulás idején keresi fel a parkot, 1997-ben csak április 27-én hallottuk az első hangot.

Házi rozsdafarkú (*Phoenicurus ochruros*): gyakori és rendszeres fészkelő. 25 példányát gyűrűztük a vizsgált időszak alatt.

Kerti rozsdafarkú (*Phoenicurus phoenicurus*): szintén gyakori fészkelő. Az 1997-es megfigyelések alapján nem kizárt a házi rozsdafarkúval egy pár esetében a hibridizáció /házi r. tojó és kerti r. hím/.

Fekete rigó (*Turdus merula*): gyakori költőfaj. A második leggyakrabban gyűrűzött madárfaj volt 92 példánnyal.

Énekes rigó (*Turdus philomelos*): mint az előző. 30 példányát gyűrűztük.

Léprigó (*Turdus viscivorus*): gyakori a nyarat kivéve.

Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*): az egyetlen poszátafaj, amely a megfigyelés öt éve alatt, ritkán de megfigyelhető volt a parkban. Esetleges költése sem kizárt, de mi nem észleltük, két példányát gyűrűztük.

Csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*): feltételezhetően költ a parkban vagy közvetlen környékén. Vonuláskor gyakorinak mondható.

Fitiszfüzike (*Phylloscopus trochilus*): csak vonuláskor megfigyelhető faj.

Sárgafejű királyka (*Regulus regulus*): ritkán átvonul a területen, 1996/97 telén egy példány 2-3 hétig a parkban tartózkodott.

Tüzesfejű királyka (*Regulus ignicapillus*): eddig egy alkalommal, 1994. 12. 10-én láttunk két példányt.

Szürke légykapó (*Muscicapa striata*): rendszeres költőfaj. 1997-ben egy konténeres WC, női wc feliratán fészkelte és sikeresen költött egy pár. 9 példányát gyűrűztük.

Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*): csak vonuláskor megfigyelve.

Őszapó (*Aegithalos caudatus*): 1-2 pár rendszeresen költ, thuján és borókán. Két évig megfigyeltünk egy párt, ahol az egyik példány az északi alfajhoz tartozott. Tizenhárom példányát gyűrűztük.

Barátcinege (*Parus palustris*): ritka fészkelő.

Kék cinege (*Parus caeruleus*): gyakori költőfaj.

Szécinege (*Parus major*): gyakori költőfaj, előszeretettel választják a tűzoltó szekrényeket fészkelőhelynek.

Csuszka (*Sitta europaea*): gyakori költőfaj. A harmadik leggyakrabban gyűrűzött madár volt, 47 példányára került gyűrű. Sok helyi visszafogás volt a fajból, és egy érdekes megkerülés, a bütykös hattyú csőrével csapott agyon egy gyűrűs példányt, mert elcsent az elé kiszórt szemestakarmányból.

Hegyi fakusz (*Certhia familiaris*): ritka, fészkelése még nem bizonyított.

Rövidkarmú fakusz (*Certhia brachydactyla*): mint az előző faj.

Sárgarigó (*Oriolus oriolus*): csak alkalmi vendég.

Szajkó (*Garrulus glandarius*): gyakori költőfaj.

Holló (*Corvus corax*): rendkívül gyakori a parkban, szinte mindennap látható vagy hallható néhány példány. Ennek feltehetően két fő oka van, az egyik: az ételmaradékokra nagyon rákaptak, illetve a másik: a vadasparki példányok hangjára bejönnek vagy válaszolnak.

Seregély (*Sturnus vulgaris*): gyakori fészkelőfaj. Gyűrűzni csak négy példányát sikerült.

Házi veréb (*Passer domesticus*): a röpdékbe kiszórt szemestakarmányra tömegesen járnak. Rendszeres költőfaj.

Mezei veréb (*Passer montanus*): mint az előző.

Erdei pinty (*Fringilla coelebs*): gyakori fészkelő. Huszonöt egyedét sikerült gyűrűznünk a parkban.

Fenyőpinty (*Fringilla montifringilla*): nagyon ritka téli vendég.

Csicsörke (*Serinus serinus*): ritka fészkelő.

Zöldike (*Carduelis chloris*): rendszeres, de ritka fészkelő.

Tengelic (*Carduelis carduelis*): ritkán, és csak költésidőn kívül fordul elő. Esetleges megtelepedése nem kizárt.

Süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula*): ritka téli vendég.

Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*): költőállománya erősen ingadozik a parkban. 1996-ban minimum 15 pár költött, 1997-ben maximum 2-3 pár, az előző években is 3-5 pár között mozgott az állománya. Huszonkét példányát gyűrűztük.

Citromsármány (*Emberiza citrinella*): a vadaspark leggyakoribb madarának nevezhetjük. Télen tömegesen meglepik a park röpdéit és kifutóit. A vizsgált időszak alatt 633 példányát gyűrűztük, ez csaknem 63 %-a gyűrűzött példányoknak. Rengeteg visszafogás volt a parkon belül, illetve egy kívül is, de nem túl messze a parktól.

Összegzés

A vizsgált időszak alatt 66 madárfaj előfordulása egy 20 ha-os területen nagyon jónak mondható. Néhánynál nem sikerült bizonyítani a fészkelést, de a költésidőben való megfigyelés feltételezi azt. Egy fajra még kitérnénk: 1994. 09. 04-én északi füzikét (*Phylloscopus borealis*) sikerült megfigyelni a park területén, ezt a MME Nomenclator Bizottságának el is küldtük, de ismerve az elfogadás szabályait elutasították. Ezért ezt a fajt kivettük a listából, és csak érdekességgéppen jegyezzük meg. Azóta sok idő telt el, és sok hazánkra nézve új füzike fajt hitelesítettek, de ezt a fajt még nem, várjuk az esetleges hitelesített felbukkanást, ez, gondoljuk, valamelyik gyűrűzőtáborban sikerülhet majd.

IRODALOM

PINGITZER, B., VIZSLÁN, T. 1997. Császármadár (*Tetrastes bonasia*) a miskolci Csanyikban. Calandrella, XI., 1-2.: 99.